

16A Světová literatura na přelomu 19. a 20. století

Konec 19. stol. – velké společenské změny: zrychlení životního tempa, vývoj vědy a techniky, konkurenční boj, nárůst sociálních problémů, přestaly platit staré hodnoty, šířila se nejistota, beznaděj, vlna spiritismu... Krize myšlení a kultury.

V literatuře a umění → hledání nových uměleckých cest; odpor ke společnosti, její morálce a vkusu; zdůrazňování svobody; soustředění na vnitřní život člověka; právo na osobitost.

U nás: politický zápas s vídeňskou vládou, radikalismus X vědomí národní odpovědnosti.

Umělecké směry: *symbolismus*, „*prokletí básníci*“, *dekadence*, *vitalismus*, *satanismus*, *lartpourlartismus*, *anarchismus*, *civilismus*, *impresionismus*, *novoklasicismus*, *unanimismus*, *nihilismus*, *voluntarismus*, *pragmatismus*, *secese*, *marxismus*, *futurismus*, *kubismus*, *dadaismus*, *expresionismus*, *surrealismus*.

Impresionismus = v malířství snaha zachytit dojem, náladu prchavého okamžiku; barevnost, důraz na smyslové vjemy. V literatuře sdělování subjektivního dojmu, lyrizovaná próza. (*Paul Verlaine*, u nás *Ant. Sova*, *Karel Hlaváček*, *Fr. Šrámek*)

Symbolismus = vyjadřuje se pomocí symbolů, metafor, asociací; nečekané spojování představ, hudebnost verše, volný verš, mnohoznačnost. (*Ch. Baudelaire*, *P. Verlaine*, *A. Rimbaud*, *S. Mallarmé*, u nás *O. Březina*, *A. Sova*, *K. Hlaváček*)

Dekadence = fr. *décadence* – úpadek; autoři provokovali, zobrazovali tabuizovaná témata - erotiku, morbiditu, zlo, násilí, rouhání. Náklady smutku, skepse, nudy, opovržení životem; mysticismus. Hledání krásy v ošklivosti.

Oscar Wilde – *Obraz Doriana Graye*; *Šťastný princ a jiné pohádky*; *Ideální manžel*; *Jak je důležité mítí Filipa*

U nás *Karel Hlaváček* – *Mstivá kantiléna*; *Pozdě k ránu*

Prokletí básníci = ve Francii; tvorbou a životními postoji pobuřovali měšťáckou společnost, bouřliváci, ve své době nepochopení.

Charles Baudelaire – *Květy zla*, báseň *Zdechlina*

Paul Verlaine – *Básnické umění*; *Saturnské básně*; *Galantní slavnosti*

Jean Arthur Rimbaud – dokonalé dílo vytvořil mezi svými 15 – 19 lety, *Iluminace*; b. *Má bohéma*, *Spáč v úvalu*, *Opilý koráb*, *Samohlásky*.

Civilismus = zobrazování techniky, strojů, města; zájem o pokrok a vývoj civilizace; oslava lidské práce; užívání volného verše.

Walt Whitman – *Stébla trávy*

Ostatní významní básníci

Stéphane Mallarmé

Rainer Maria Rilke – *Obětiny lárům*; *Elegie z Duina*; *Sonety Orfeovi*; *Zápisky Malta Lauridse*
Brigga

Anton Pavlovič Čechov – prozaik, dramatik, humorista.

Povídky: *Pavilón číslo 6*; *Dáma s psíčkem*

Divadelní hry: *Racek*; *Strýček Váňa*; *Tři sestry*; *Višňový sad*

16B Získávání informací, knihovny a jejich služby, internet

Potřeba nalézat rychle informace roste.

Informatika je věda, která se zabývá strukturou, vlastnostmi, zpracováním a využitím informací. Cílem je přenést co největší množství informací s minimálním zkreslením. Přenos informace od zdroje k příjemci zkoumá obor známý od 40. let 20. století - teorie informace.

Možnosti, jak získávat informace:

Přednášky, televize, rozhlas, noviny, knihy...

Internet - vyhledávací servery

Knihovny - instituce, které půjčují literaturu, pořizují dokumentaci a třídění literatury, poskytují bibliografické informace atd.

Pomocí rešerší se v knihovnách dovídáme, kde všude najdeme prameny k tématu, které nás zajímá. V knihovnách jsou *jmenné, systematické a předmětové katalogy*; dnes většinou v počítačové databázi.

V knihách bývá *obsah, rejstřík, resumé*, využíváme jich při studiu k rychlé orientaci v knize.

Existuje *meziknihovní výpůjční služba*, i ze zahraničí.

Při studiu si děláme poznámky:

výpisky, citáty (dáváme do uvozovek)

osnovu

výtah (konspekt) vystihuje vztahy nadřazenosti a podřazenosti

bibliografické údaje nalezneme v tiráži, obsahují autora knihy, název, nakladatelství, místo a rok vydání, např.: **Šťastný, Radko: Čeští spisovatelé deseti století, HQ Kontakt, Praha 2001**

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Koblížná 4

Moravská zemská knihovna, Brno, Kounicova 65a